

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 387/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 23Co/1/2022-95 z 13. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. júla 2022 a doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 8. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na slobodu pohybu a pobytu zaručeného čl. 23 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) na návrh matky sťažovateľa uznesením zo 16. februára 2022 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi (i) zakázal priblížiť sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov, (ii) zakázal vstupovať do rodinného domu a na súvisiace pozemky v obci [REDAKOVANÉ] (iii) zakázal priblížiť sa k predmetným pozemkom na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov, (iv) uložil povinnosť zdržať sa akýchkoľvek ponižujúcich, zosmiešňujúcich a urážlivých prejavov voči žalobkyni, ako aj (v) povinnosť zdržať sa zhotovenia akýchkoľvek obrazových a zvukových záznamov žalobkyne, (vi) nariadil kontrolu dodržiavania nariadených povinností technickými prostriedkami, (vii) uložil sťažovateľovi povinnosť podrobiť

sa inštalácii technických prostriedkov, (viii) vo zvyšnej časti návrh zamietol, (ix) žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu a (x) sťažovateľa poučil o možnosti podať žalobu o navrátenie do pôvodného stavu alebo žalobu o náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej neodkladným opatrením. V odôvodnení konšatoval, že zo žalobkyňou predložených dôkazov vyplýva hrubé správanie sťažovateľa voči žalobkyni, urážky, fyzický útok, ktorý si vyžiadala ošetrovanie žalobkyne, čoho dôsledkom bolo to, že žalobkyňa podala trestné oznámenie. Agresívne správanie žalovaného preukazujú aj rozhodnutia o priestupkoch. Nie je dôvod spochybňovať tvrdenia žalobkyne, že má obavy o svoje zdravie. Ak žalobkyňa subjektívne pociťuje hrozbu násilného chovania a ohrozovania zo strany sťažovateľa s prihliadnutím na predchádzajúce skúsenosti s ním, tieto skutočnosti netreba preukazovať, postačí ich osvedčenie. Žalobkyňa predloženými listinnými dôkazmi dostatočne osvedčila dôvodnosť a trvanie nároku. Preukázané násilné správanie zo strany sťažovateľa nepochybne dostatočne osvedčuje potrebu nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým bude žalobkyňa preventívne chránená tým, že sťažovateľ nemôže vstupovať do domu, v ktorom žalobkyňa trávi prevažnú časť svojho života.

3. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd napadnuté uznesenie okresného súdu vo výrokoch (i), (ii), (iii), (iv) a (viii) potvrdil. Zmenil ho vo výrokoch (v), (vi) a (vii) tak, že návrh žalobkyne v tejto časti zamietol. Zrušil ho vo výroku (x). Stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V meritornej otázke krajský súd dospel k záveru, že bola preukázaná potreba naliehavej úpravy pomerov strán sporu žalobkyne a sťažovateľa. Predloženými dôkazmi, a to jednak rozhodnutím o priestupku a jednak aj čestným vyhlásením [REDAKOVANÉ], bolo osvedčené, že sťažovateľ sa vo vzťahu k žalobkyni v minulosti dopustil priestupku a že ich vzťahy sú dlhodobo narušené. Krajský súd uviedol, že pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia možno akceptovať aj osvedčenie čestným vyhlásením, aj keď sťažovateľ popiera jeho pravdivosť. Závery o rozvrátenom a konfliktnom vzťahu strán vyplývajú aj z konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 30Pc/11/2019 preukazujúceho, že vzťahy medzi stranami sú vyhrotené a vzájomne útočiacie, bez vzájomného rešpektu (teda že nielen sťažovateľ voči žalobkyni, ale aj žalobkyňa voči sťažovateľovi sa správa v rozpore s dobrými mravmi). Pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je však dôležité, že žalobkyňa osvedčila nevhodné správanie sťažovateľa vo vzťahu k svojej osobe. Osvedčila aj to, že k takémuto správaniu dochádza v nehnuteľnostiach v rodinnom dome, súp. č. [REDAKOVANÉ] v obci [REDAKOVANÉ] a na súvisiacich pozemkoch. Zmeňujúci výrok krajský súd odôvodnil neprimeranosťou a zrušujúci výrok príliš všeobecnou formuláciou rušeného výroku uznesenia okresného súdu.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na iné konania, ktorých účastníkom je spolu so žalobkyňou. Konkrétne na konanie sp. zn. 30Pc/11/2019 (vyživovacia povinnosť žalobkyne voči sťažovateľovi), v ktorom rozhodol okresný súd rozsudkom z 5. mája 2021. Sťažovateľ akcentuje rozpory medzi vyjadreniami a postojmi žalobkyne v oboch konaniach, a to pokiaľ ide o incidenty, ku ktorým medzi ňou a sťažovateľom došlo. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia sťažovateľ hodnotí ako pomstu žalobkyne preto, že mu musí platiť výživné a klamlivý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol len ďalším prostriedkom na to, ako sa zbaviť vyživovacej povinnosti za každú cenu.

5. Sťažovateľ odkazuje aj na trestné konanie sp. zn. 6To/28/2020, v ktorom bol otec sťažovateľa rozsudkom krajského súdu z 5. augusta 2020 oslobodený spod obžaloby pre prečin ublíženia na zdraví v súbehu s prečinom výtržníctva, ktorých sa mal dopustiť pri incidente medzi ním a žalobkyňou. Ten sa odohral v prítomnosti sťažovateľa. Krajský súd otca sťažovateľa oslobodil, pretože z vykonaného dokazovania nevyplýval priebeh skutkového deja tak, ako ho opisovala žalobkyňa v pozícii poškodenej. Žalobkyňa teda bola prichytená pri klamstve, čo popiera dôveryhodnosť jej argumentácie aj v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia.

6. Žalobkyňa podľa sťažovateľa nijako hodnoverne neosvedčila akýkoľvek atak na jej osobu zo strany sťažovateľa v poslednom období rokov 2019 až 2022, ktorý by bol objektivizovaný inými dôkazmi. Naopak, sťažovateľ v konaní sp. zn. 30Pc/11/2019 preukázal, že je to žalobkyňa, ktorá ho rôznymi spôsobmi napáda a provokuje, útočí na neho, uráža ho a posmieva sa mu. Žalobkyňa iba všeobecne uvádza skutočnosti, ktoré sa stali pred 5 a viac rokmi a ktoré vyplývajú z rozhodnutí z priestupkového konania, resp. z rozhodnutí o zamietnutí návrhu na určenie výživného z roku 2016. Nové skutočnosti v jej návrhu absentovali s výnimkou tvrdenia o incidente z 12. novembra 2021, keď mala byť ostriekaná slzným sprejom niekde pri lese, a tvrdenia, že o tom incidente podala trestné oznámenie 27. decembra 2021. Sťažovateľ takýto incident popiera, lebo sa nič také nestalo, v danom čase nebol nikde v lese a ani pri lese, neprišiel do styku so žalobkyňou. Tá k návrhu priložila čestné vyhlásenie [REDAKOVANÉ], ktorý je jej druhom (partnerom), teda jej najbližšou osobou, pričom v jeho vyhlásení sa uvádzajú tvrdenia, ktoré nie sú zasadené do časových súvislostí. Pritom práve [REDAKOVANÉ] bol rozhodnutím z 21. júna 2018 uznaný za vinného z priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa dopustil proti sťažovateľovi.

7. Sťažovateľ sa vyjadruje k okolnostiam priestupkového konania vedeného proti žalobkyni i jej matke, a to vo veci priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa mali dopustiť tým, že sťažovateľa fyzicky napadli. Konanie bolo zastavené, pretože jediný dôkaz dokumentujúci skutok (obrazovo – zvukový záznam) bol nezákonný. Sťažovateľ so závermi rozhodnutia priestupkového orgánu obsiahlo polemizuje.

8. Podľa sťažovateľa je napadnuté uznesenie krajského súdu nedostatočne odôvodnené. Podľa sťažovateľa žalobkyňa nebýva v [REDAKOVANÉ] a ani nie je vlastníčkou tejto nehnuteľnosti. Tú vlastní jej matka a žalobkyňa sa v tejto chalupe zdržiava občasne, počas víkendov, pretože pracuje a býva v [REDAKOVANÉ] (v byte). Krajský súd si vôbec nepreveril reálne umiestnenie nehnuteľností, ktoré občasne užíva žalobkyňa, ako aj nehnuteľností, ktoré užíva sťažovateľ. Sťažovateľ má v dôsledku neodkladného opatrenia zablokovaný prístup k iným nehnuteľnostiam, ku ktorým má vlastnícke alebo užívacie právo, a tiež je tým neprimeraným spôsobom obmedzená jeho sloboda pohybu a pobytu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd posudzuje meritórne rozhodnutia o neodkladných opatreniach iba v ojedinelých prípadoch a len za celkom výnimočných okolností, ak došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Aj v konaní o neodkladnom opatrení však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu

základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (III. ÚS 643/2022).

10. Z bodu 23 odôvodnenia uznesenia okresného súdu, ako aj z výrokov uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že neodkladné opatrenie bolo nariadené s predpokladom, že ním možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami [§ 336 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 4Obdo/94/2020 z 30. decembra 2020) ako súdu dovolacieho je prípustným dovolanie podľa § 420 CSP v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, na ktorý nenadväzovala žaloba, pretože v ňom vydané rozhodnutie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu súčasne ústavný súd uvádza, že pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (uznesenie najvyššieho č. k. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017). Ak je teda podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie krajského súdu natoľko nedostatočne odôvodnené, že porušuje jeho základné právo na súdnu ochranu, nič mu nebránilo podať proti nemu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a dovolanie takto formulovanou nespokojnosťou odôvodniť. Sťažovateľ však netvrdí ani nepreukázal, že by dovolanie podal. Preto v tejto časti bolo potrebné jeho ústavnú sťažnosť odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Pokiaľ ide o sťažovateľovu námietku, podľa ktorej krajský súd pochybil, keď zákazy a obmedzenia nariadené sťažovateľovi vztiahol na nehnuteľnosti, v ktorých sa sťažovateľka zdržiava zriedkavo, ústavný súd konštatuje, že takto vymedzený zákaz bol sťažovateľovi uložený už okresným súdom v jeho uznesení zo 16. februára 2022 a krajský súd ho v rámci odvolacieho konania len potvrdil. Sťažovateľovi preto nič nebránilo uvedenú námietku predniesť v odvolaní, ktoré proti uzneseniu okresného súdu podal. Z obsahu odvolania, ktoré sťažovateľ v kópii priložil k ústavnej sťažnosti, však nevyplýva, že by v ňom predmetnú námietku predniesol. Krajský súd sa ňou potom ani nemohol zaoberať, keďže bol podľa § 380 ods. 1 CSP dôvodmi sťažovateľovho odvolania viazaný. Preto aj v časti tejto námietky je ústavná sťažnosť neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. K zvyšným dôvodom ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že ich sťažovateľ založil predovšetkým na snahe spochybníť dôveryhodnosť žalobkyne i čestného vyhlásenia ako jedného z podkladov, na ktorých bol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia založený. Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úsilie spochybníť v konaní o neodkladnom opatrení dôveryhodnosť žalobkyne

muselo byť márne. V prvom rade okresný súd ani krajský súd nepochybovali o rozvrátených vzťahoch medzi žalobkyňou a sťažovateľom a aj sťažovateľom obsiahlo citované pasáže z rozhodnutí z iných civilných, trestných či priestupkových konaní, túto črtu ich vzájomných vzťahov nespochybniteľne potvrdzujú. Účelom rozhodovania okresného súdu a krajského súdu však bola bezodkladná úprava pomerov medzi oboma sporiacimi sa stranami, nie identifikácia, kto z nich je „dobrý“ a kto „zlý“. V druhom rade, neodkladné opatrenie nebolo založené výlučne na tvrdeniach žalobkyne a na čestnom vyhlásení jej partnera. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti úplne opomína, že žalobkyňa k svojmu návrhu priložila aj zdravotnú dokumentáciu a fotodokumentáciu po ošetrení, ktoré nasledovalo incidentu z 12. novembra 2022. Predmetná udalosť popisovaná žalobkyňou a jej partnerom teda bola objektivizovaná ďalšími dôkazmi. Tie v spojení s dlhotrvajúcim rozvratom vo vzťahoch sťažovateľa a žalobkyne jednoznačne odôvodňujú záver, že udalosť z 12. novembra 2022 istotne nepredstavuje ojedinelý výskyt extrémneho správania oboch zúčastnených, ale naopak, stupňujúcu sa agresivitu ich vzájomných vzťahov. Preto ústavný súd konštatuje, že hodnotiace skutkové závery okresného súdu i krajského súdu ústiace do ich presvedčenia o potrebe bezodkladnej úpravy pomerov medzi sťažovateľom a žalobkyňou sú plne ústavne udržateľné a nevzbudzujú ústavne relevantné pochybnosti.

13. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením. Napadnuté uznesenie krajského súdu je výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania. Ústavný súd nezistil pochybenia krajského súdu spočívajúce v excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porovnaj III. ÚS 281/07, III. ÚS 169/2010). V jej zvyšnej časti preto ústavný súd sťažovateľovu ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

14. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite (zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie vecí, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu